

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, torek 13. marca 1951

LETO XII, ŠT. 61 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

PRED SKUPŠČINO GLAVNEGA ODBORA LJUDSKE PROSVETE

Osrednji in pokrajinski listi pri-
našajo pogosto poročilo o delu šte-
vilnih ljudskoprosvetnih društev. Ta
poročila opozarjajo na naraščajočo
ali pa samostojnejšo delavnost ama-
terskih umetniških skupin, ljudskih
univerz, izobraževalnih tečajev itd.
Po vaseh ta mesec zaključujejo iz-
obraževalne tečaje, ki jih je bilo le-
tošnje zimo približno 400 in so bili
po obravnavani snovi kaj različni,
v večji meri kakor kulturna dedišči-
na in sodobna kulturna tvornost vse
bolj dostopna ljudem naših mest in
tudi vasi. Mnogi že slutijo, da prav
osvajanje bogastev umetnosti in zna-
nosti lahko mnogo pripomore k raz-
vijanju človekoljubne demokratične
ureditve, po kateri stremimo.

V času te naraščajoče ljudsko-
prosvetne delavnosti in razvijajoče-
ga se zanimanja za kulturna vpra-
šanja je bila objavljena na V. ple-
narnem zasedanju CK KPS spreje-
ta resolucija o ljudskoprosvetnem
delu Partije. Resolucija predvsem
ugotavlja, da je skrb za rast kultu-
re ena izmed bistvenih sestavin
borbe za izgradnjo socializma, da
vsako zapostavljanje tega področja
družbenega udejstvovanja slabi raz-
voj socialističnih odnosov in lahko
postane resna ovira za nadaljnjo
rast socialistične demokracije. Re-
solucija je s tem jasno povedala, da

Nadaljevanje na 2. strani

Prvih 50 domačih traktorjev

V industriji motorjev v Rakovici pri
Beogradu bodo v prihodnjih dneh do-
vršili prvo serijo 50 domačih traktor-
jev tipa 08 — »Zadugar«. Te prve se-
rijske izdelane traktorje bodo prodali
kmečkim delovnim zadrugam in držav-
nim kmetijskim posestvom v Srbiji.
Ker je delovni kolektiv tovarne obla-
dal težave v zvezi s serijskim načinom
izdelave in ima sedaj na razpolo-
go tudi potrebne orodje, bodo nadaljnje
serije novih traktorjev mnogo hit-
reje izdelane kakor prva serija.

Prvi domači traktor »Zadugar« ima
motor za 50 konjskih moči in je kon-
struiran predvsem za potrebe kmetijs-
tva, to je za mehanizacijo poljskih
del, kakor tudi za prevoz. Traktor
lahko vleče hkrati tri pluge ali druge
kmetijske stroje, lahko pa se uporabi
tudi za pogon velikih mlatilnic. Proto-
tip traktorja »Zadugar« so v praksi
temeljito preizkusili. Na podlagi izku-
šenj pri delu so izvršili še nekatere
spremembe v konstrukciji. Danes lah-
ko rečemo, da naš domači tip trak-
torja v celoti ustreza pogojem našega
terena in potrebam naših zadrug.

Prehod k serijski proizvodnji trak-
torjev je terjal mnogo naporov in pre-
magovanje številnih težav. Ker pripra-
ve za serijsko proizvodnjo niso bile
dosledno izvršene, se je izdelava prve
serije precej zavlekla. Tako je od
končne izdelave prototipa pa do začeta
serijske proizvodnje preteklo eno
leto. Mnogo težav je povzročilo tehni-
no vodstvo, ki je pogosto spreminjalo
posamezne dele in ni pravčasno pri-
pravil tehnične dokumentacije oziroma
ni zagotovilo potrebnega materiala.
Tako je tehnična priprava zastajala
za proizvodnjo. Nekateri deli so bili
že izdelani, ko je tehnično vodstvo v
zvezi z rekonstrukcijo in izboljšavami
spremenilo dotične dele, tako da jih

Motorna ladja »Slovenija« na poti v domovino

Nova velika oceanska motorna
ladja »Slovenija«, ki je takoj po do-
graditvi v Rotterdamu odplula v New
York, se že vrača iz New Yorka proti
domovini. V lukah Severne Amerike
so na ladjo natovorili razna živila, na-
posled v New Yorku, odkoder bo »Slo-
venija« 14. t. m. po planu odplula
proti Reki, kamor bo prispela 28. ali
29. marca. Ladji pripravljajo na Reki
slovesen sprejem.

vprašanih, ki se stavljajo pred nas
v časih, ko postaja kulturna dedišči-
na in sodobna kulturna tvornost vse
bolj dostopna ljudem naših mest in
tudi vasi. Mnogi že slutijo, da prav
osvajanje bogastev umetnosti in zna-
nosti lahko mnogo pripomore k raz-
vijanju človekoljubne demokratične
ureditve, po kateri stremimo.

V času te naraščajoče ljudsko-
prosvetne delavnosti in razvijajoče-
ga se zanimanja za kulturna vpra-
šanja je bila objavljena na V. ple-
narnem zasedanju CK KPS spreje-
ta resolucija o ljudskoprosvetnem
delu Partije. Resolucija predvsem
ugotavlja, da je skrb za rast kultu-
re ena izmed bistvenih sestavin
borbe za izgradnjo socializma, da
vsako zapostavljanje tega področja
družbenega udejstvovanja slabi raz-
voj socialističnih odnosov in lahko
postane resna ovira za nadaljnjo
rast socialistične demokracije. Re-
solucija je s tem jasno povedala, da

V NOVIH RAZMERAH bo splošna kmetijska zadruga v Kranju lahko dosegla ŠE VEČ USPEHOV

Kranj potrebuje dobro založen trg,
saj mnogi delavci, čeprav stanujejo v
okolici, nimajo niti svojega vrta in ži-
vijo od tega, kar lahko kupijo v trgo-
vinah in na trgu. Čeprav je industrijsko
središče, pa ima Kranj tudi sam
še toliko zemlje in kmetijskih gospo-
darstev, da bi se njihova proizvodnja
veliko pomenila, če bi bila usmerjena
izključno za potrebe mesta, in bi pred-
vsem dajala vrtnine, krompir, mleko
in sadje.

Ob takem stanju je jasno, da je vloga
kranjske splošne kmetijske zadru-
ge zelo važna tako v pospeševanju ka-
kor v usmerjevanju kmetijske proiz-
vodnje pri kmetih zasebnikih. Tega se
je zadruga že v minulih letih zavedala.
Leta 1949, je poleg trgovinskega in
lesnega oddelka ustanovila tudi ži-
vinske, sadjarski, poljedelski, štirni stroj-
ni in kreditni odsek. Letos je ustanovi-
la še odpadni odsek. Vsak odsek vodi
eden izmed članov upravnega odbora,
ki mu omaga svet, sestavljen iz
članov kmetov.

Večina teh odsekov ni ostala na pa-
pirju, kakor je bilo to v mnogih dru-
gih zadrugah, kjer odborniki niso prav
razumeli svojih nalog. Živinskega od-
seka je skrbel za selekcijo živine. Uvedel
je rodovniško knjigo, začel je
molzno kontrolo, skrbel za plemenski
živali itd. Stvar se je lepo razvijala,
lani pa je zanimanje zaradi raznih po-
manjkljivosti in napak pri odkupu pre-
cej popustilo. Upajo, da bo letos mo-
gče selekcijsko delo obnoviti in na-
daljevati.

Sadjarski odsek, ki se bavi tudi z
vrtinarstvom, je dosegel najvišje
uspehe. Zadruga ima na Primorskem
pol hektara zemlje. Na njej je začela

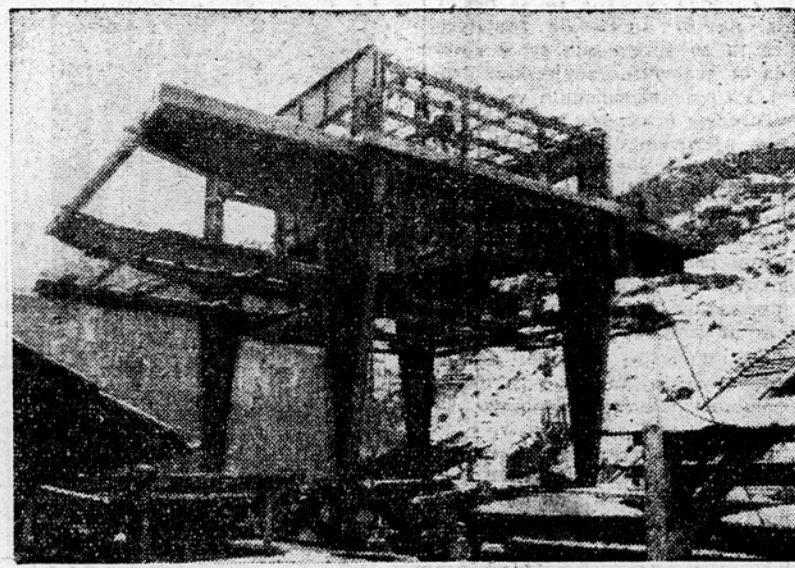
S ponovno uporabo cementnih vreč bomo prihranili 90 milijonov dinarjev v devizah

Zvezni svet za gradbeništvo in grad-
beno industrijo je izdal odredbo, po
kateri so potrošniki cementa dolžni va-
rovati cementne vreče, da se ne poško-
dujejo in jih najkasneje v 50 dneh od
dneva dobave vrtni proizvajalcem. Če
se potrošniki ne bodo držali tega roka,
so proizvajalci cementa upravičeni na
račun penalas zaračunati za vsakih 10
dni zakasnitve po 3 din za vsako vre-
čo. Razen tega določa odredba, da po-
birajo proizvajalci cementa od potroš-
nikov tudi kavčijo 20 din za vsako vre-
čo. Pri vrtnitvi neposkodovanih vreč
se kavčija v celoti vrne. Poškodovane
vreče pa so potrošniki dolžni oddati
podjetjem za promet z odpadki ali pa-
pirnicam, ki jim za izročene vreče iz-
stavijo potrdilo. S tem potrdilom po-
trošniki dokazujejo, da so vreče vrnili,
nakar dobe vrnjeno kavčijo po odbit-

Z RAZSTAVE JUGOSLOVANSKE GRAFIKE V MODERNI GALERIJ

Vladimir Lamut: Teški potok pri Šmihelu, akvarel

Na gradbišču hidrocentrale Moste lepo napredujejo montažna dela. Velika zapornica na območnem rovu je že v obratu. V dovodnem tlačnem rovu, po katerem bo odtekala voda iz umetnega jezera do centrale, sedaj montirajo delavci »hidromontaže« glavno in pomožno zapornico. Nad strojno centralo, ki je zgrajena na obrežju Save globoko pod zemljo, so nedavno postavili velik portalni žerjav za montažo in poznejši remont turbin in generatorjev. Ta žerjav, ki ga vidimo na sliki (tik pred dovršitvijo) že služi svojemu namenu, namreč montaži prvega turboagregata.

urejevati vrtnarstvo, da bi kranjskim
kmetom pokazala, kako se pridelovanje
vrtnin izplača. Investirala je v uredi-
te vrta po milijona din in lani so že
pobirali prve pridelke, čeprav jim je
toča napravila občutno škodo. Izkupili
so 170.000 din. Na vrtu so zaposlene
tri delovne moči, urejenih je 120 m²
toplih gred in napeljan vodovod. Letos
bodo postavili še rastlinjak in se
posvetili tudi gojenju cvetic.

Razen finančnega učinka je vrtarstva
dosegla še pomembnejši moralni uspeh.
Kmetje so videli, kako so Kranjčani
kar v procesjah hodili na vrt in odku-
povali vse razpoložljive vrtnine, da jih
niti na trg niti bilo treba nositi. In pri-
vajo, da si nekateri kmetje že ureju-
jejo vrtove in se začnejo baviti s
pridelovanjem vrtnin.

Sredi lanskega leta je zadruga ogra-
dila tudi hektar pašnika ob Kokri in
ga začela spreminjati v drevesnico. Po-
stavila bo v njej lopo, sušilnico. Za
sadije in kotel za kuhanje žganja. Sad-
jarji že zbirajo peške in imajo tudi
nekaj nad sto dvehletnih sadnih sadik.
Nekaj sadik so nakupili tudi na Pri-
morskem. Tako bodo čez nekaj let
kranjski kmetje sadjarji dobili mlada
sadna drevesca že v svoji drevesnici.

Strojni odsek ima okoli 40 strojev
— mlatilnic, sejalnic, kosilnic, bran,
kultivatorjev in drugih strojev. Zadruga
ima svoje strojnike, ki skrbijo za
stroje. Kmetje zadrugniki si stroje zelo
radi izposojajo, so pa težave, ker je
nekaj strojev pokvarjenih in ni dobili
nadomestnih delov, čeprav so taki, da
bi jih lahko izdelali doma.

Lesni odsek je lani izpolnil odkupni
plan z 99%. Premalo pa se posveča
gozdarskim delom. Lubadar se širi in
čeprav je jasno, da zadruga ne more
nikogar prisiliti, da nekaj napravi, bi
morala vendarle bolj vplivati na člane,
da bodo zatirali gozdne škodljivce.
Za pogodovanje ni bilo možnosti, ker
kmetje niso dobili sadik.

ku 3 din za vsako poškodovano vrečo.
Gornja odredba ureja vprašanje, ki
je v zadnjem času postalo izredno pe-
reče. Vreče za cement iz močnega na-
tronpapirja moramo uvažati. Za te
vreče plačamo na leto okrog 150 milij-
onov din v devizah. Spričo stiske za
papir na svetovnem trgu, je danes na-
kup teh vreč v inozemstvu sila otežo-
kana. Da ne bo trpela redna preskrba
gradbišč s cementom, je treba vreče
čuvati in jih vračati tovarnam. Naj-
bolj se vreče pokvarijo pri nakladan-
ju in razkladanju, zlasti pri prenašan-
ju s skladišč na gradbišče. Če bodo
delovni kolektivi le malo bolj pazili
na vreče, lahko računamo, da bo mo-
gče 60% papirnatih vreč znova upo-
rabiti. To pa bo pomenilo prihranek v
devizah v vrednosti 90 milijonov din.

Jugoslovanska sindikalna delegacija v Izraelu

Tel Aviv, 12. marca. Jugoslovanska
sindikalna delegacija, ki je odšla na
poviz izraelske sindikalne zveze Kista
Daud v Izrael, je večer obiskala izra-
elskega zunanjega ministra Mosha Sha-
reta. Pri sprejemu je bil navzoč načel-
nik vzhodnoevropskega ozemlja v zu-
nanjem ministrstvu Levavy.

Na čast jugoslovanske sindikalne de-
legacije so priredili tudi sprejem v pro-
storih Kistadautovega založniškega
podjetja »Daily Davara«. Jugoslovanska
delegacija je razložila svojim gostitel-
jem organizacijo jugoslovanskih zalo-
žniških podjetij ter jih seznanila z na-
pori jugoslovanskih narodov za zgra-
ditev države.

Jugoslovanska sindikalna delegacija
je obiskala večer tudi največje tovar-
no za predelavo pomaranč »Asise«, zve-
čer pa je bila navzoča pri sprejemu,
ki jo je njej na čast priredil jugoslo-
vanski poslanik v Izraelu Nikola Mihi-
čević.

Turčija protestira pri bolgarski vladi

Ankara, 12. marca. Danes je izročila
turška vlada protestno noto bolgarski
vladi zaradi preskave in aretacije tur-
škega diplomata v Sijon Expressu.
Bolgarske oblasti so v soboto zadržale
ob turško-bolgarski meji Sijon Ex-
press in aretirale tajnika turškega ve-
leposlanstva v Sofiji Saduna Terena,
ki je nosil diplomatsko pošto v Anka-
ro. Organi bolgarskih oblasti so pre-
gledali vso to diplomatsko pošto.

JUGOSLOVANSKA PARLAMENTARNA DELEGACIJA PRI ATTLEEJU

London, 12. marca. Jugoslovanska
parlamentarna delegacija, ki je večeraj
prisla v London na obisk britanske
parlamentu, je izkazala danes čast
spominu Karla Marxa in znanemu srb-
skemu socialistu Dušanu Popoviču.
Vodja delegacije Moša Pijade je polo-
žil venec na grob Karla Marxa, Djuro
Salaj, predsednik Zveze sindikatov Ju-
goslavije pa na grob Dušana Popoviča,
ki je pokopan poleg Marxovega groba.
Jugoslovanski parlamentarci so ob-
iskali danes galerije slik in muzeje v
Londonu, opoldne pa jim je priredil
jugoslovanski veleposlanik v Veliki
Britaniji dr. Jože Brilej kosilo v ju-
goslovanskem veleposlanstvu. Uradni del
obiska jugoslovanskih parlamentarcev
se bo začel 12. marc, ko bodo obiskali
predsednika londonske občine.

Londonski listi pozdravljajo prihod
jugoslovanskih parlamentarcev v bri-
tansko prestolnico in objavljajo sli-
ke o njihovem sprejemu na železniški
postaji Victoria.

Predsednik britanske vlade Clement
Attlee je danes priredil kosilo na čast
jugoslovanske parlamentarne delega-
cije, ki je prišla na osemndnevni obisk
v Anglijo kot gost britanskega parla-
menta. Kosila so se udeležili člani
jugoslovanske delegacije s podpredsed-
nikom Prezidija Ljudske skupščine
FLRJ Mošo Pijadom na čelu. Razen
tega sta se kosila udeležila jugoslo-
vanski veleposlanik v Londonu dr.
Jože Brilej in svetnik jugoslovanskega
veleposlanstva Branko Zlatarič. Z bri-
tanske strani so se kosila udeležili
razen predsednika vlade Attleea člani
britanske vlade Noel Backer, Kenneth
Younger, dr. Edith Summerskill in
David Breen, dalje Anthony Eden, na-
menstnik šefa konservativne stranke in
bivši zunanji minister, Fitzroy, Mcze-

Naši izdelki na velesejmu v Frankfurtu

Washington, 12. marca. Dve uvozniški
zahodnonemški tržnici sta razstavili v
posebnem paviljonu na frankfurtskem
spomladanskem velesejmu, ki so
ga danes odprli, jugoslovanske proiz-
vodne in predmete domače obrti. V tem
paviljonu so razstavljena jugoslovan-
ska vina, razne vrste žganja, preproge,
veznine, filigranska dela in predmeti
iz kovanega bakra.

Bitumenske emulzije za kranje cestišč bo letos dovolj

Čez dober teden bodo v »Izolirki«
v Ljubljani spet začeli pripravljati
bitumensko emulzijo za kranje površ-
ninsko asfaltiranih cestišč. Za osvojit-
ev proizvodnje bitumenske emulzije so
lani v »Izolirki« s pomočjo kolektiva
Gradbenega inštituta opravili vrsto
uspešnih poskusov. Uredili so si na-
prave, s katerimi lahko proizvajajo to-
liko emulzije, kolikor jo potrebujejo
podjetja za vzdrževanje in popravil-
ne cest v Sloveniji.

Prva poskusna kranja cestišč, ki so
jih z domačimi bitumenskimi emulzijami
opravili lani, so pokazala, da se s
takšnimi emulzijami lahko popravljajo
oz. vzdržujejo ceste od marca do no-
vembra. Pri novem načinu obnavljanja
cestišč z bitumensko emulzijo odpad-
ke, tako uporaba strojev, kakor tudi go-
riva. To je velika prednost nasproti
staremu načinu popraviljanja cest z vro-
čim bitumenom. Za popravilo cest z
bitumensko emulzijo je treba nepri-
merno mnogo manj delovne sile, kakor
pri delu z vročim bitumenom, ko mo-
rajo brigade po 10 in še več mož pre-
nehati v vsakim delom celo ob meglen-
nem vremenu.

Za letošnje sezono je bil na skup-
nem sestanku predstavnikov »Izolirke«
in glavne uprave za ceste določeno,
da bodo bitumensko emulzijo prevažali
do potrošnikov na kamionu, v dveh
štrironskih cisternah. Zato potrebu-
jejo 5 do 6,5 tonski kamion, s katerim

Ureditev nakupovanja semenskih pridelkov

Zvezna sveta za blagovni promet ter
kmetijstvo in gozdarstvo sta uredila, da
smejo državna posestva, ekonomije in
zadruge kupovati semenske krompir in
druge semenske pridelke neomejeno po
vseh državah, če se nakupovalci izkažejo
s potrdilom vodstev posestev, ekonomij
in zadrug, da kupujejo krompir in
druge pridelke samo za seme. To velja
tudi za zasebne kmetovalce, če imajo
taka potrdila od pristojnih ljudskih
odborov.

Nova skupina grških otrok na poti v domovino

Po resoluciji Generalne skupščine
OZN skrbi naš Rdeči križ za vrnitev
grških otrok v domovino, če to zahtev-
vajo po Ligi društev Rdečega križa
njih starši in najožji sorodniki. Iz
raznih dežel domov so zbrali za vrni-
tev v domovino 55 grških otrok in ta
deca se je večeraj na svojem potova-
nju ustavila v Skoplju, kjer je bila
pogoščena in obdarovana od makedon-
skih pionirjev. Na obmejni postaji
Djevdjeliji bodo predstavniki našega
Rdečega križa izročili otroke zastop-
nikom grškega Rdečega križa. Pri iz-
ročitvi bo tudi zastopnik švedskega
Rdečega križa g. Aman Bengt, ki je
nalasč zaradi tega prišel v našo
državo.

VREME

Napoved za sredo: Brez bistvene spre-
membe.

an, znani funkcionar konservativne
stranke in Lloyd George, predstavnik
liberalne stranke. Uradni del svojega
obiska je začela jugoslovanska parla-
mentarna delegacija davi z obiskom na
londonski občini, kjer je jugoslovan-
sko delegacijo pozdravil predsednik
Dewis Lawson in ji želel dobrodoščilo.
V imenu jugoslovanske delegacije se je
za pozdrav zahvalil Moša Pijade. Do-
poldne je delegacija prav tako obiska-
la monumentalno katedralo sv. Pavla,
kjer so ji pokazali sledove škode, ki
je bila povzročena med drugo svetov-
no vojno, in dela za popravilo poško-
dovanega postolja.

Maršal Tito sprejel italijanskega poslanika

Predsednik vlade FLRJ maršal Josip
Broz-Tito je sprejel večeraj izred-
nega poslanika in pooblaščenega mi-
nistra Republike Italije g. Enrica
Martina.

G. Martino je sporočil maršalu Titu,
da italijanska vlada pazljivo spremlja
razvoj položaja v tem delu Evrope in
progressivno oboroževanje držav pod
sovjetskim vplivom, upoštevajoč s tem
omejeno vojsko in politično ravnove-
težje izza časa sklepanja mirovne po-
gožbe z Italijo. Italijansko zunanje
ministrstvo je v stiku z zavezniki ml
vladami o tem važnem vprašanju.

Predsednik vlade maršal Tito je od-
govoril, da sprejema z zadovoljstvom to
izjavo, saj kaže identičnost pogle-
dov na vprašanje miru v tem delu
Evrope.

Razgovoru je prisostvoval pomočnik
ministra za zunanje zadeve Leo Mates.

Inozemski udeleženci kongresa Zveze borcev pri maršalu Titu

Predsednik zvezne vlade in častni
predsednik Zveze borcev Jugoslavije
maršal Josip Broz - Tito je snoči spre-
jel člane inozemskih delegacij, ki so
se udeležile drugega kongresa Zveze
borcev Jugoslavije. Zbrani so bili ne-
kdajni partizani iz Slovence, Koroške,
Trsta, Italije, Francije, Norveške in
republikanske Španije. Po daljšem raz-
govoru je maršal Tito povabil člane
tujih delegacij na večerjo, katere so se
udeležili tudi člani izvršilnega odbora
Zveze borcev Jugoslavije.

bi lahko navozili zadosti emulzije v
ve predele, kjer bodo letos popravljali
cestišča. Prevoz emulzije v sodih po
železnici bi bil mnogo neprikljubnejši,
razen tega še vedno ne bi bilo rešeno
vprašanje, kako prepeljati emulzijo
z železniških postaj do ceste, ki jo je
treba popraviti. Kakor se zdi never-
jetno, vendar zavisi popravilo in vzdr-
ževanje že tako slabih asfaltnih ces-
tišč v letošnji sezoni od enega samega
težkega kamiona, ki ga podjetje »Izo-
lirka« doslej še ni moglo dobiti.

V »Izolirki« izdelujejo razen bitu-
menske emulzije, strešne lepene in
premaznih snovi tudi Bergmanove
cevi, ki jih vidimo na sliki

Planinska štafeta prišla v Begunje

Planinska štafeta, ki se je začela v
nedeljo pod Triglavom, je večeraj
znatno nadaljevala pot s Črnega vrha, kjer
je prenočila. Ob 15.30 so člani Planin-
skega društva Javornik izročili štafeto
palico Radovljčanom. Nosilec štafete
vreme ni bilo naklonjeno. Na poti po
obronkih Karavank jih je močil dež,
vendar so kljub temu točno po načrtu
izvršili svojo nalogo. Štafeta je snoči
prišla v Begunje in bo jutri nadalje-
vala pot čez Kofce proti Kamniškim
Planinam.

Na grobu talcev v Dragi so ob pri-
hodu štafete priredili spominsko sloven-
ost, ki so se poleg domačih udele-
žili člani šole Ljudske mlince, šolska
mladina, zastopniki Zveze borcev, pri-
padniki JA in drugi. V imenu Planin-
skega društva Slovenije je spregovoril
dr. Spiccar, v imenu JA kapetan Ma-
tež Grad. Štafeta pa je pozdravil tudi
predstavniki okrajnega odbora. Pristna
spominska svečanost je zapustila globok
vtis.

Puc, Milč in Fuderer pojdejo v Dortmund

Sahovska zveza Jugoslavije je za med-
narodni turnir v Dortmundu, ki bo v
dneh od 17. do 31. t. m., določila Puca,
Milča in Fuderera. Na tem turnirju
bodo sodelovali nemški mojstri Bog-
ljubov, Kininger, Pfeiffer, dr. Lange,
pravkarja Zahodne Nemčije Kellerjeve,
dalje Stoltz (Švedska), Rossolimo (Fri-
cija), O'Kelly (Belgija) in Grob (Švic-
).

SEDMA SEJA NAMESTNIKOV

Gromiko zavrnil kompromisni predlog za dnevni red

Pariz, 3. marca. Včeraj popoldne je bila pod predsedstvom Gromika sedma seja namestnikov zunanjih ministrov štirih velesil. Seja je trajala 4 ure. Na seji je sporočil Gromiko sovjetsko stališče do spremenjenega predloga dnevnega reda, ki so ga v soboto predložili zastopniki zahodnih velesil. Gromiko je spremenjeni dnevni red odklonil. Dejal je, da je spremenjeni predlog nedoločen, nepomemben in še slabši kot prejšnji. Ponovil je skoraj vse običajne sovjetske obdolžitve proti zahodnim velesilam. Dejal je, da mora biti po sovjetskem mnenju vprašanje nemške demilitarizacije in preprečenje ponovne oborožitve Nemčije posebna točka dnevnega

reda seja zunanjih ministrov. V predlogu dnevnega reda zahodnih velesil manjka po sovjetskem mnenju vprašanje demilitarizacije Nemčije na podlagi poudarskih sklepov, vprašanje ponovne oborožitve Nemčije, kakor tudi vprašanje omejitve oboroževanja štirih velesil. Gromiko pa je pristal, da iz sovjetskega predloga dnevnega reda izostane točka, ki zahteva umik okupacijskih čet iz Nemčije, kakor tudi točka, ki zahteva sklenitev nemške mirovne pogodbe v pospešenem tempu.

Gromiku so zastopniki zahodnih velesil odgovorjali kratko. Prosili so za

čas, da zavzamejo stališče do njegovih izjav. Davies je obžaloval, da je Sovjetska zveza odklonila spremenjeni predlog zahodnih velesil. Dejal je, da so razlogi, ki jih je navedel Gromiko za zavrnitev, popolnoma nepričakovani. Zahodne velesile so se doslej trudile, da bi upoštevale sovjetsko stališče in so spremenile svoje stališče, da bi zadovoljile sovjetskim ugovorom. Po mnenju zahodnih velesil je njihov predlog dnevnega reda tak, da bi se v njegovem okviru lahko razpravljalo o vseh sovjetskih predlogih. Dejal je dalje, da človeštvo ni zainteresirano na sovjetski propagandi, temveč na ohranitvi svetovnega miru. Dr. Jessup je rekel, da je naloga namestnikov, da enostavno napravijo listo predmetov za razpravo, ne ozirajoč se na propagando.

Zunanji dopisniki pravijo, da je prevladoval včeraj močan vtis, da je bil Gromiko v teku seje glede svojega stališča vedno bolj nepopustljiv. Pravijo, da je bil včeraj napravljen en korak naprej, dva koraka pa nazaj. Ne izključujejo pa možnosti, da bo v nadaljnjih razgovorih morda prišlo do kompromisa.

Osma seja bo danes popoldne.

BOJI V KOREJI

Še bližje 38. vzporedniku

Samo nekaj kilometrov od Hongčona

Tokio, 12. marca. Ameriške in južnokorejske čete, ki so včeraj napredovale vzdolž celega korejskega bojišča, so se danes še bolj približale 38. vzporedniku na fronti. ki tvori skoraj ravno črto. Na osrednjem delu fronte so ameriške in britanske čete oddaljene samo še nekaj kilometrov od strateškega cestnega križišča Hongčona, ki leži na poti proti Cuncou. ki je glavno kitajsko preskrbovalno središče in glavno prometno križišče južno od 38. vzporednika. Na vzhodnem delu fronte je ameriška 7. divizija prešla v treh kolonah v napad na severnokorejske utrdbe na gori Temi. Na zahodnem delu korejske fronte pa so enote 25. ameriške divizije napredovale približno 2 km severno od izliva Funana v reko Han. Sodijo, da so ameriške čete, ki so ustvarile oporišče na reki Han v globino 8 km, onesposobile neko kitajsko divizijo.

Koreji. V tem seznamu je 972 imen. Iz poročila se vidi, da je bilo največ izgub med 11. in 19. februarjem. Po omenjenih podatkih je 150 vojakov padlo, 510 je bilo ranjenih, 245 je pogrešanih, 67 pa poškodovanih. Prvi seznam, ki ga je izdalo ameriško obrambno ministrstvo, je obsegal 1211 imen.

Velika stavka zaradi draginje v Barceloni

London, 13. marca. Po poročilih iz Madrida je včeraj zjutraj izbruhnila v Barceloni splošna stavka v protest proti draginji. Prišlo je do velikih demonstracij, ki se jih je udeležilo okoli 30.000 ljudi. Ves promet je bil ustavljen. Demonstranti so prevračali tramvajске vozove in avtomobile. Več oseb je bilo ranjenih. To je druga

stavka v Španiji, odkar je Franco prevzel oblast. Prva stavka je bila l. 1946. v Bilbau.

Španska vlada je imela zaradi stavke siločl izredno sejo pod predsedstvom Franca. Notranje ministrstvo je nato izdalo uradno poročilo, ki pravi, da stavka ni uspela in da je bila organizirana iz inozemstva ter da bo vlada vsak poskus nemirov s silo zatrla. Vodje demonstracij v Barceloni so bili zaprti. Uradni komunikacije pravi dalje, da je položaj v Barceloni zopet normalen.

Zunanji dopisniki javljajo, da je po 18. nastopil v Barceloni mir, vendar so bile ceste prazne in tramvajski promet ustavljen. Policija je izvršila mnogo aretacijskih zlasti v pristanišču.

Izvolitev predsednika perzijske vlade

Teheran, 12. marca. Perzijski parlament je sprejel z 69 proti 27 glasovom (10 delegatov se je glasovanja vzdržalo) sklep, da se podeli mandat predsednika vlade Huseinu paši. Husein Ali paša, ki so ga izvolili na mesto pred kratkim ubitega predsednika Ali Razmare, je bil prej veleposlanik v Washingtonu, nekaj časa pa v diplomatski službi v Londonu in Parizu.

Pred skupščino glavnega odbora Ljudske prosvete

Nadaljevanje s 1. strani

v deželi, ki je že dosegla neko stopnjo kulturnega razvoja in kjer se gradi najnaprednejši družbeni red, ni mogoče mimo potreb in želja delovnih ljudi po znanju in po vse globljem sprejemanju umetniških del. Ta resolucija je opozorila naše ljudi, da so pridobivanje znanja, kulturnopolitična taktost, spoštovanje kulturnih vrednot preteklosti, razvijanje socialistične kulture ob nastajajočih pogojih, ki jih prinaša graditev socialističnega gospodarstva, boj proti idejni meglivosti in proti zaostalim ideologijam, od prastarih pa do najnovjših, tudi dolžnost partijskega člana, da je odvisno uveljavljanje Partije na kulturnem področju, da je odvisen vpliv Partije na tem področju, njen ugled sploh, njena trdnost od stalne skrbi za kulturno rast samih članov Partije.

Nedvomno je, da v kulturnem okolju vodijo lahko samo kulturne, ne pa okorele, zapovedniške, le za tekoče akcije, za kampanje zagrebe partijske organizacije. Te poslednje lahko kaj hitro zdrsnejo, zlasti če se v dobi izgradnje in se zlasti na kulturnem področju zgledejujo po metodah vojnega komunizma, če so neobdržane za potrebe in za hotenja kongresa nove delavske stranke, ki bo 24. in 25. marca letos. Proglas so podpisali Josef Schappe, Fischer in drugi ustanovitelji Neodvisne delavske stranke Nemčije.

Herbert Morrison, ki je prišel na mesto prejšnjega zunanjega ministra Ernesta Bevin, je bil rojen 1882 v londonskem predmestju Brixton. Po nekaj letih šolanja je postal učitelj sel v predmestju Chelsea, nato prodajalec in potem telefonist v centralni neke pivovarne. Hkrati je bral in se poglabljaval v dela Bernarda Shawa, Wellsa in zakonec Webb, fabriških prednikov današnje laburistične gibanja.

L. 1914 je postal Morrison sekretar glavnega odbora Laburistične stranke v Londonu. Po prvi svetovni vojni se je njegov vpliv večal obenem z vplivom Laburistične stranke. V Churchillovi vladi narodne enotnosti l. 1940 je bil Herbert Morrison najprej minister za preskrbo, nato pa minister za notranje zadeve.

De Gasperi in Storza v Londonu

London, 13. marca. Snoči sta prispevala v London italijanski ministrski predsednik De Gasperi in zunanji minister Storza. Danes popoldne bosta imela prve razgovore z Atleejem in Morrisonom, nato pa bosta na kosilu pri kralju. Jutri bosta obiskala Churchill.

»Times« poudarja važnost angleško-italijanskih razgovorov in pravi, da bodo pomemili pričetek boljših odnosov med oboema državama. Italija je bistveno zainteresirana na pogajanjih zahodnih velesil s Sovjetsko zvezo in bi želela »vedeti« za stališče Anglije glede oboroževanja Nemčije. Italija tudi želi, da se Atlantski pakt razširi na Sredozemlje ter da k njemu pristopita še Grčija in Turčija. List misli, da Italija ne bo zahtevala, da bi Anglija podala novo izjavo glede Trsta. »Daily Herald« pravi, da na konferenci ne bodo postavljeni novi predlogi glede Trsta. List meni, da je treba vprašanje Trsta rešiti z neposrednim sporazumom med Italijo in Jugoslavijo.

O pomenu in razvoju izvenarmadne vojaške vzgoje

Na kongresu Zveze borcev Jugoslavije je tov. Aleksander Ranković takole orisal nalogo Zveze borcev pri izvenarmadni vzgoji ljudskih množic:

Delo pri izvenarmadni vojaški vzgoji ljudstva je zavzelo širši razmah šele od aprila 1950. Takrat je glavni odbor Zveze borcev sklical skupno posvetovalno predstavnikov republiških odborov, armade, družbenih in fizikalnih organizacij in na tem posvetovalni so bili sprejeti konkretni sklepi za novo delo pri izvenarmadni vojaški vzgoji ljudstva. Ker nas ne smejo nobeni dogodki presenetiti nepravilne in ker se mora vsaka vojna, ki bi jo vstili naše državi, spremeniti v splošno ljudsko obrambno vojno, so se naše organizacije z vsemi silami posvetile usposabljanju ljudstva za tako obrambo.

Organizacije Zveze borcev so začele organizirati partizanske marše in akcije vojaških vaj na terenu. V državi je bilo že 713 akcij večjega obsega z nad 350.000 udeleženci. Tu ni vrzanih na tisoče lokalnih akcij, ki so jih izvajale posamezne množične organizacije in krajevni odbori Zveze borcev. Samo Zveza borcev Hrvatske je organizirala 417 večjih maršev in vaj z nad 329.940 udeležencev. Vse te akcije imajo poleg praktičnega tudi velik propagandni in politični pomen in izvajajo se največkrat v zgodovinskih krajih slavni bitki iz osvobodilne vojne, da tako osvežujejo junaka tradicije in dvigajo zavest naših ljudi za obrambo naše neodvisnosti. Hkrati pa take akcije seznanjajo ljudstvo s sodobnim načinom vojskovanja.

Pred vsako akcijo izvenarmadne vzgoje pa se morajo naše organizacije vprašati, če akcije ali vaje praktično pripravljajo ljudi za službo v armadi in če bi v primeru napada tudi ustrezale zahtevam dobre obrambe. Kakor

organizacije Zveze borcev tako so tudi z njo sodelujoče organizacije s takimi akcijami povečale število svojih članov in obogatilo svojo vsebino delovanja. Organizacije Fizikalne zveze so od aprila lani pridobile nad 126.000 novih članov, največje uspehe pri svoji okrepitvi in pri uvajanju elementov izvenarmadne vojaške vzgoje v svoj delovni spored pa je dosegla Planinska zveza Jugoslavije, ki je imela lani meseca aprila v 101 družini 63.407 planincev, zdaj pa jih ima v 230 družinah že nad 110.660. Močno je povečala svojo aktivnost tudi Ljudska tehnika. V raznih njenih tečajih in šolah se je usposobilo nad 8600 pilotov in padalcev, nad 17.780 avtomobilistov in motociklistov ter nad 10.530 radiotelegrafistov in radiodiamaterjev. Ob aktivni pomoči in sodelovanju Zveze borcev se je služba protiletalske zaščite razvila v veliko množično organizacijo. Vsako mesto in naselje vsa podjetja in ustanove, železniški in drugi objekti imajo svojo službo protiletalske zaščite, v kateri aktivno sodeluje nad 600.000 državljanov in jih je od tega v enotah po vaseh okoli 180.000. Pri vseh odborih protiletalske zaščite so bile ustanovljene tudi ustrezne enote tehnične, sanitetne, kemične, veterinarske in varnostne službe. Močno se je razvilo tudi gasilstvo in je v državi že 5472 gasilskih društev ter industrijskih enot ki imajo nad 165.840 aktivnih članov. Od janskega aprila je bilo nad 21.710 novih članov. Gasilstvo je najbolj razvito v Sloveniji, kjer ima že staro tradicijo.

Ce v celoti vzamemo delo Zveze borcev in drugih z njo sodelujočih organizacij, lahko ugotovimo, da so bili dosegeni velikanski uspehi in da so bile odkrite nove dobre oblike množičnega in prostovoljnega vključevanja delovnih ljudi v akcije izvenarmadne vojaške vzgoje za usposobitev najširših množic za obrambo države.

Prvo zborovanje delavskega sveta lesne industrije

V veliki dvorani Doma sindikatov v Ljubljani je bilo v soboto prvo zasedanje delavskega sveta višjega gospodarskega združenja direktorja za lesno industrijo. Zmed 95 članov delavskega sveta, izvoljenih v 17 podjetij lesne industrije, je zboru prisostvovalo 88 članov, med njimi tudi generalni direktor lesne industrije minister Ignac Voljc. Zborovanja, na katerem so člani izbrali najvišje vodstvo lesne industrije, so se udeležili tudi predsednik sveta za predelovalno industrijo minister Stane Kavčič, zastopniki goddarkega ministrstva, gazdarskega inštituta, glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije in drugi.

Za predsednika delavskega sveta so nazvoči člani izvolili godnega delavca z blejskega lesno industrijskega podjetja Matijo Pflajtarja. V 13 članski upravni odbor pa so bili izvoljeni Ludvik Jevšek, godni delavec (Novo mesto), Jože Strazišar, godni delavec (Maribor), Edvard Polj, manipulant (Ribnica na Dol.), Andrej Kozelj, ključavničar (Duplica), Franc Zbilj, avtomehanič (Maribor), Stanko Zavrtnik, mizar (Kromberg-Nova Gorica), Janez Grabec, delavec (Slovenj Gradec), Gregor Carl, godni delavec (Dravograd), Anton Miklavčič, ključavničar (Postojna), Vojko Braz, nameščenec (Slovenija-les, Ljubljana), Andrej Seg, obratovodja (Cerknica), inž. Karmelo Budihna, nameščenec (Ljubljana) in Anton Kunčič, direktor lesno industrijskega podjetja Bled. Med sedmimi izvoljenimi namestniki pa je 5 delavcev in 2 nameščence.

Po izvolitvi upravnega odbora, ki ga

Ureditev posojil iz sklada za obnovo

Zvezna vlada je izdala odredbo o ureditvi neporavnanih terjatev na podlagi posojil iz sklada za obnovo države in pomoč opustošenim krajem. Terjatve na podlagi posojil, ki jih je dala država v gotovini iz sklada za obnovo kmečkem gospodarstvu, ker so utrpela škodo v vojni, ter kolonistom za nakup živine oziroma terjatve za živino, ki jo je država kupila iz sredstev tega sklada in razdelila kmetovalcem, bodo urejene na način, ki ga bo predpisal zvezni finančni minister s svojo odločbo. Z zvezno odredbo je finančni minister pooblaščen predpisati tudi način in pogoje, ob katerih bo mogoče odpisati gornje terjatve.

Kandidati novomeškega okraja med svojimi volivci

Predzadnji teden pred volitvami je v novomeškem okraju zelo živahno. Po vseh vaseh so dobro obiskani volilni sestanki, na katerih se kandidati razgovarjajo s svojimi volivci. Kandidat za toliški sektor Niko Silih je že več dni med svojimi volivci in je obiskal vse vase, prav tako tudi Stane Potočar, Franc Kočvar, javni tožilec LRS je obiskal svoje volivce v škocjanskem sektorju, Viktor Zupantič, predsednik OLO Novo mesto pa se redno udeležuje sestankov v svoji volilni enoti v šentjernejem sektorju. Tudi stari aktivist in borec iz leta 1941 Avgust Jazbinšek, ki kandidira v mestni okoličnici Prečna-Ločna-St. Peter je obiskal že sleherni vas. Podgorjanske vase bo zastopal v Ljudski skupščini LRS domaćin, mali kmet in aktivist Alojz Muren iz Podgrada. »Ponosni smo na svojega kandidata, ki je domaćin in najbolj pozna naše razmere,« so rekli volivci na sestanku na Pristavi za tov. Murna. Na vse sestanke ga vabi, da se z njim pogovori o vsem, kar jih zanima.

Izredno lepa udeležba na vseh stankih in živo razpravljanje o raznih problemih tako političnih kot gospodarskih kaže na veliko zanimanje volivcev novomeškega okraja za sedanje probleme v svetu. Poleg teh razpravljajo zelo radi o gospodarskih nalogah svojega kraja. Odkupa, ki so bili včasih glavni predmet sestankov, sedaj skoraj sploh nihče ne omenja, ker so z njimi skoraj povsod na tekočem in brez zaostankov. V mnogih vaseh se daje popravljajo vaške poti, ker so tako sklenili na volilnem sestanku, za primer v Zameškem, Smarjetu pa tudi drugod. Vasi, kjer še nimajo elektrike, se zelo zanimajo za napeljavne in maršičke, zlasti v Uršnih selah in Zagradu že pridno pripravljajo drogeve in kopelje jame. (r)

NAŠ JEZIK Ureja dr. Mirko Rupel

Zadnjič sem pograjal tisti po ki ga napadno rabijo v zvezah, kakršna je n. pr. razpravljati po vprašanju za drug (pravilno: razpravljati o vprašanju za drug ali razpravljati o zadruhu). To rusko posebnost so najprej prevzeli Srbi in Hrvatji, od njih pa v novejšem času mi, Kar razveselil sem se, ko sem zdaj izvedel, da so tega prišleca začeli preganjati tudi Srbi in Hrvatji (prim. časopis Nastava jezika l. knj. Zveznosti u srednjoj školi 2-4, str. 78). Poslali so nam že marsikateri rusizem, ki smo ga prav brez potrebe sprejeli. Naj omenim le oduševljenje dosloven, tajstven, točen, bolnica za domače navdušenje, dobeseden, skrivnosten, natančen, bolnišnica. Prvih dveh (oduševljenje in dosloven) smo se že precej otresli, drugi pa so se skoraj že udomaćili.

hiranje. Po naše pa se pravi kontrahirati — skleniti pogodbo, kontrahiranje je sklepanje pogodbe, kontrahent je pogodbenik, kontrakt pa pogodba, dogovor. Pripona -za, se zdi, pa mora biti zelo priljubljena, ker slišimo tudi obliki, ki smo ga prav brez potrebe sprejeli. Tako imamo besede pajdaš (ta je vsa madžarska), glagoljš, pristaš, pravdaš itd. V novejšem času so besede na -aš najbolj všeč športnikom. Ti so prevzeli iz hrvaščine poleg drugih oblik: sportaš, odbojkaš, košarkaš. Teško jim je dopovedati, da je bolj domač športnik, odbojkar in košarkar. Čeprav sto-

jita v Slovenskem pravnopisju odbojkar in košarkar, boste v športnih poročilih zmeraj brali odbojkaš in košarkaš. Prav mlada napaška je tudi raba glagola odvijati se v pomenu razvijati se. Dogodki so se odvijali — tako sem slišal pred kratkim pri predavanju. Vsakdo lahko presodi, da tako ni slovensko.

Zalagati se za kaj je morda prav v hrvaščini, mi pa se zavzemamo za kaj ali pa se ženemo za kako stvar. Kaj naj rečem pa o tistih ljudeh, ki plan razbijajo? Seveda ne mislijo tako hudo, kakor se sliši. Reči hočejo, da plan delijo ali razdelijo. In plan? Količko več nam pove načrti. Vesel sem zmeraj, kadar berem kaj o načrtu namesto o planu. To veselje ni več tako redko.

In kaj je trgovska mreža? Mar je to mreža za trgovanje, morda nekaj podobnega, kar nosijo gospodinjice na trg. O ne, tu gre za neko omrežje. Ze zdavnaj razločujejo pri nas mrežo (na primer za ribolov) od omrežja (n. pr. železniško omrežje). Zakaj ne bi rekli trgovsko omrežje?

Zdaj pa tisto nesrečno trebovanje. Celo v tisku ga beremo in vendar slovensčina ne pozna glagola trebovati ali trebat, marveč samo obliko treba, ki je danes prislovo. Zato je napak, če rečemo trebalo je delati, trebalo bi po-

praviti streho, marveč je prav samo treba je bilo delati, treba bi bilo poopraviti streho. Krajcar bi dal za dober izraz, ki bi nadomestil trebovanje. Premalo poznam stvar, da bi mogel odločiti, ali naj bo to potrebnik ali zahtevak ali prošnja.

Nisem verjel, pa je le res, da so začeli pisati in tiskati besedo poznati (in tudi spoznati) v takih zvezah: vsak član mora biti upoznan z vsemi nalogami; s temi nalogami je treba spoznati široke ljudske množice; v spoznavanju prebivalstva z organizacijo... Besede poznati slovensčina sploh ne pozna; spoznati je sicer domače, a pravimo samo spoznati kaj, spoznati koga. Če pa hočemo povedati: storili smo, da je nekdo drug spoznal, potem rabimo glagol seznaniti koga s čim (s kom). Gornje napake bomo torej tako popravili: vsak član se mora seznaniti z vsemi nalogami ali vsakemu članu morajo biti znane vse naloge; vsak član mora spoznati vse naloge; s temi nalogami je treba seznaniti ljudske množice (široke je odveč, saj je dovolj široko, če rečemo množice); ko seznanjamo prebivalstvo z organizacijo...

Naj omenim tudi nepotrebno rabo od strani ali s strani, ki je danes kaj pogostna. Takole sem bral: brez dvoma bi bila udeležba boljša, ko bi ne bilo ovir s strani nekaterih podjetij. Rekli

bomo: ko bi ne bilo ovir nekaterih podjetij ali ko nekatera podjetja ne bi ovirala. Marsikdo se niti ne zaveda, kako zamli je tako izražanje. Le poslušajte! Vzemimo preprost stavek, pa ga uprvedimo v govornico, nekaterim tako priljubljeno. Dečki so poškodovani nasade. Izrazimo misel tako, da jo sokrasimo z vsem nepotrebnim: S strani dečkov se je izvršilo poškodovanje nasadov. Lepo, kajne?

Izpit položiti, izpit polagati, prisego polžiti — to fraze so se tako razpasle, da je boj zoper nje skoraj bolj brez upa zmage. Kako so jih že preganjali, a glej — celo na najvišjih učilišnih imajo tiskovine, kjer se bere splošno izpiti, Razumem, da bi te germanizme morali ohraniti, ko ne bi imeli domačih izrazov. Pa se vendar lepeše sliši po domače: izpit (ali skušnjo) napraviti, izpit delati, prisesti. Pri Srbih so ali dijaki in študenti še dalj; deklica pravi tam celo: »Položila sam peti razred«. Pustimo, če je že tako, študent njegov zargon, a spričevala naj bodo čedna. Marsikomu se bo zdelo, da je odveč opozarjati na take napake, češ četudi se tu in tam pokazuje, na splošno da niso nevarne, saj so tako očite, da jih pisatelji ne bodo širili. Res, v lepoboljni knjigi jih danes še ni, vendar bodo ljudje bolj publikacije, ki se po-

našajo s takimi napakami, kakor leposlovne knjige. Za širjenje jezikovnih barbarizmov so najbolj prikladni časniki in časopisi. Ni neznan, kako si v nekaterih uredništvih prizadevajo, da bi pisali kar se da lep ali vsaj pravilen jezik. Dolga vrsta glasil, zlasti tako imenovani »biltenici«, pa ni tako skrbna. Bero jih, ker jih morajo, tudi ljudje, ki drugače nimajo dosti opravka s pisano ali tiskano besedo.

Beogradska Glasbena akademija

Je 8. marca priredila v Ljubljani uspeh koncert svojega kompozicijskega oddelka, ki je zanimivo pokazal smer razvoja in vzganja mladega srbskega skladateljskega naraščanja. Stvarje beogradskega gostov, študentov a profesorji M. Tajčevićem, M. Živkovičem in St. Rajčičem, je izkoristila ljubljanska Akademija za glasbo in organizirala strokovne sestanke slušateljev ter profesorjev obeh akademij. Poseben sestanek z beogradskega gostov je organizirala tudi Društvo slovenskih skladateljev. Razgovori so bili vsestransko uspešni in pomenijo znatno poglobitev že doslej prisrčnih odnosov med srbskimi in slovenskimi skladatelji ter oboima akademijama.

Novo knjige in revije

Prejeli smo: PRIRODA, CLOVEK IN ZDRAVJE. Meseničnik za poljudno zdravstvo. Leto VI. Štev. 1-2. Ljubljana 1951.

Anton Tomaž Linhart, Zbrano delo. I.

Slovenski dramatik in zgodovinar Anton Tomaž Linhart (1756-95) je eden najbolj zanimivih pojavov v zgodovini našega slovsitva in kulture. Živel je v drugi polovici 18. stol., v času ko so se pripravljale velike družbene spremembe v Evropi, ko je bilo čutili, rekel bi, v zraku, da so stare družbene institucije in stari zakoni izgubili svojo veljavo, ker so dušili v ozkih preozkih splošnih zastarelosti mlade, kipecne sile, ki so vrele na plan na vseh tloriških javnega življenja. Z eno besedo: to je bil čas, ko je evropsko slovoštvo zopet napravilo velik korak naprej in se pripravljalo na dokončen obračun s fevdalno dobo svojega razvoja. Na vseh straneh je hreščalo in pokalo, do kjer ni 1789 velika francoska meščanska revolucija pomešla s stari svetom, ki življenja ni mogel več dohajati. Tudi v literaturi so se pokazali znaki nove dobe, zlasti v takrat najnaprednejših deželah: v Franciji in Angliji. Tam so veliki progresivni pisatelji kakor Voltaire, Montesquieu, posebno pa še Rousseau, z orjaškimi, močnimi zamah razbijali strah, okosteni in naskrobljeni klasicizem, umetnostno obliko preživetega se fevdalizma, in nanzanjali zoro novega življenjskega in umetnostnega občutja, ki ga je nato dogradilo meščanstvo v prvi polovici 19. stol. — romantiko. Iz daljave se je bolj in bolj močno dvigala ogromna postava velikega angleškega renesančnika Shakespeara, ki je bil vse bliže naravi in pa čustvovanju porajajočega se meščanskega človeka, in v imenu katerega so mladi francoski romantiki (n. pr. Victor Hugo) pa tudi že prvi realisti (n. pr. Stendhal) šli na literarne barikade in po vročem boju z reakcijo nazadnje zmagali v začetku tridesetih let prejšnjega stoletja.

Linhart je bil eden izmed redkih Slovencev, ki so segali v ozračje sodane Evrope in doživljali njen taktar. Bil je izrazita aktivna, bolebita narava, obdarjena z ostrim kritičnim darom in veseljem do filozofiranja ter razglabljanja. V bistvu je bil otrok svojega časa, racionalist, v katerem pa se je že mešalo nekaj značilnih crt visharnišva iz sodobne literarne Evrope. Te črte so nakazovale smer, v katero bi šel, če bi mu smrt ne prekrizala načrto. Odlikoval ga je krepko razvit napredni pogled na svet: njegovo gledanje je bilo gledanje progresivnega meščanskega revolucionarja, kakršnega ni razodeval noben drug njegov sovrstnik med Slovenci takratne dobe.

Cep rav po njegovi kratki življenjski poti pristevamo med tiste, med Slovenci dokaj številne mlade in talentirane ljudi, ki jim je zgodnja smrt onemogočila, da bi razvili vse sile svojemu ljudstvu v prid, je vendar literarno delo, ki smo ga pododovali za njim, po svojem pomenu tolikšno, da si bo za vselej ohranil trajen spomenik med našimi najbolj zaslužnimi kulturnimi delavci. Dasi so ga nekateri sodobniki visoko cenili in je n. pr. baron Ziga Zois vanj stavljal največje upe pri svojih literarnih načrtih za bodoči vzpon slovenske pisane besede, je Linhart kljub temu še dolgo po smrti ostal nekako zasenčen takrat, ko je slovenska srenja slavila skoro vse 19. stoletje povprečne verze izpovede slovenskega pesnika Valentina Vodnika in je ob tem slavljenu moral Ivan Cankar se v začetku našega stoletja konstatirati, da je Linhart vendar pisal boljše slovensčino od skromnega meščanca, Dolgo časa Slovenci nismo dajali Linhartovemu delu tistega priznanja, kakršnega je zaslužio. Sicer pa se je to delo izmikalo pravilnemu ocenjevanju deloma tudi zato, ker ga nismo imeli zbrane v celoti in torej nikakršnega pregleda nad njegovim ustvarjanjem. To je omogočil šele čas po osvoboditvi, ki je slednjič postavil tega izrednega, borbenega moža na tisto mesto, ki mu po pomenu tudi gre. Levji delež za priznanje je prispeval s svojim odličnim nadrobno raziskovanjem in neumornim prizadevanjem prof. Alfonz Gspan, znanstveni sodelavec pri Narodni in univerzitetni knjižnici. Se z večjo ljubeznijo in kar osebnim prizadostom, s kakršno se je v svojih študentovskih letih posvetil poziciji Srečka Kosoveca, se je tu lotil težavne in zapletene naloge, da do podrobnosti preišče in osvetli ter literarnozgodovinsko obdela življenje in ustvarjanje Antona T. Linharta. To svoje prizadevanje je opravil deloma že z nekaterimi razpravami in soliskim izborom iz dela tega pisatelja pred leti. Dolgoletno svoje raziskavanje pa je kronal z dokončno veljavno zadnjo besedo v I. knjigi zbrane delo svojega ljubljence, s knjigo, ki je izšla

Zdenko Kalin: Linhart (klop v avli dramskega gledališča v Ljubljani)

ali Matiček se ženla (1790) iz francoskega, ki sta v Linhartovi redakciji dobili upravičeno domovinsko pravico v slovenski literaturi preporedne dobe. Obe deli, zlasti drugo, nista namreč nobena prevoda v pravem pomenu besede, temveč prenašajoči ki imata v bistvu toliko slovenskega duha in v njej nastopajoče osebe so tako naše, domače, da ju imamo lahko za dve prinstni sliki iz slovenskega življenja takratnega časa. Koliko umetniške sile in kako jasn pogled na domače žitje je moral imeti Linhart, ko je z njima ustvarjal temelje slovenske dramatike! Se prav poseben čar ima njegov literarni izraz, ki je slovenska literarna beseda iz druge polovice 18. stol., ko so se v dolenski osnovno takratnega knjižnega jezika že mešali predvsem gorenski elementi s svojim izrazitim naglasom in krepčino. Koliko lepih narodnih rekel in poslovic je vpeljal v njegov poleg vseh tistih germanizmov, ki zvenijo tako prisrčno domače! Čudovito je bilo to Linhartovo delo, ki ga je ustvaril, še preden smo imeli ustaljen knjižni govor in seveda, še preden je bil izobilikov slovenski dramatični jezik. Treba je samo primerjati to krepko, živo govornico z jezikom, ki so ga v svojih klasicističnih pesmih rabili komaj deset let poprej »Pisančarji« v svojih naskrobanih, napelnicah in nenaravnih tiradah spisanih v samotini, od sveta odrezanih meniških celicah, daleč proč od domačega čustvovanja in mišljenja. Neka posebna svežina in milina domačnosti, življenjskega optimizma pa plemenite starinskosti gre skozi vse te vrstice, ki jih je poleg vsega drugo ustvarjal napreden, so. dobesno usmerjen duh, zavedajoč se znanj svojega časa. Obe komediji sta napisani v duhu takratne progresivne Evrope s podčrtano ostjo zoper pokvarjeno fevdalno gospodo, nad katero triumfira domači, kmečki človek, in ki v njih nazadnje dobi sebi in svojemu ravnanju primerno lekcijsko. Lahko bi rekli, da pomenita obe deli prvi veliki vzpon slovenske zavesti in krepke samozavesti domačega človeka v na-

sprotnju s fevdalnim tujcem, kakršne pogrešamo v delih vseh ostalih takratnih naših slovsitvenih delavcih. Zdi se kakor da se je Linhart docela ravnal po nasvetu, ki ga je pozneje dal baron Ziga Zois Vodniku za njegove pesmi, da morajo biti za ljudstvo in v ljudskem duhu pisane. Ob tem dejstvu nam je najbolj žal, da je moral Linhart prezgodaj utihniti, in kar strah se nas poloti, ko pomislimo na tisto neznanško veliko praznino, ki zeva strahotno v razvoj našega slovsitva v dobi po Vodnikovih »Psmih« za pokušino (1806) vse tja do prvega zvezka »Kranjske Cbelice« (1830), ko je leposlovno močlal en cel slovenski rod, medtem ko po drugi strani lahko samo uigibljemo, kaj vse bi nam ustvaril plodni Linhartov duh, če bi mu bilo usojeno doživeti polno možko dobo.

Za obema slovenitvama prideta dve nemški deli. Najprej pisatelj dramatični prvenec »Miss Jenny Love« (1780), žalozira, ki je bila vse do 1918, ko je o njej zabeležil prve zanesljive bibliografske podatke prof. Kidrič, pri nas znana samo po netočnem naslovu in po tistem znamenitem stavku iz Linhartove korespondence s Kuraltom: »Elle est noire a la Shakespeare« (Crna je a la Shakespeare.) V tej izdaji se prvič lahko seznamimo z njenim tekstem, ki kljub svoji umetniški nezorelosti je kaže na nov čas, kajti pisateljev literarno vzgledovanje po velikem angleškem dramatikju je prvič glasno pričalo o Linhartovem oddaljevanju od tistodobnih klasicističnih literarnih vzorov. Drugo nemško delo je pesniški prvenec »Cvetje s Kranjskega« (1780) prvotno zamišljen kot posnetek takratnih muznih almanahov, kakor razvidimo iz uvoda. Kakor koli je zbirka sestavljena v klasicističnem slogu pa vendar tudi že nakazuje nov čas z objavo — resda v nerodni metrični obliki škornjastih staroklasičnih heksametrov — prevod slovenske narodne junške pesmi o Njegamu in Lambergarju. To pesnikovo zanimanje za ljudsko snovanje je poleg krepkega, živga jezika in navdušene zavzetosti za Shakespeara tretji element, ki Linharta veže s prihodnjim razvojem slovenskega slovsitva.

Glavni del knjige zaključuje deloma francoska, deloma nemška Linhartova korespondenca s Kuraltom in še nekaterimi drugimi ljudmi. To je poleg slovenskih del morda najzanimivejšje poglavje v knjigi, iz katerega povzema mo jasno sliko o duševnem habitu tega našega preporeditelja, širino njegove izobrazbe, njegove napredne misli in filozofske privrženosti takratni evropski progresivni struji. Rekonstrukcija Linhartove napredne miselnosti bo literarnemu in kulturnemu zgodovinarju najljajša na osnovi te korespondence.

V dostavku je urednik objavil Linhartov govor na prvi seji obnovljene ljubljanske akademije (1781), v katerem kar kipijo mlade, dela željne sile tega neugnano delavnega preporeditelja. Poleg tega je objavljen še primer njegovega pesnikovanja v faksimilu.

Vsi tujejezični teksti so na kraju knjige prevedeni v lepem jeziku, pri čemer je uredniku pomagala pesnica Lili Novy.

Knjiga je na kraju opremljena z minuciozno in natančno sestavljenim komentarjem, ki je v takih podrobnostih na vsak način potreben za starejše in tako slabo obdelane tekste, kakor so doslej bili Linhartovi. V teh opombah je nagomiljenih toliko literarnozgodovinskih dejstev, da bi si komaj mogli zaseti popolnejši. Vse formulacije so jasne, premišljene in napisane v tako lepem, slikovitem jeziku, da bi bile lahko za vzor, kako naj se opremljajo zlasti naši starejši teksti. Iz bogate zbirke klasične dolgoletnega in trudopolnega preučevanja je prof. Gspan izkopal toliko podatkov, da bi smeli reči, da je o tem izrečena res zadnja beseda. Komentar k I. zvezku Linhartovega zbrane dela bo najzanimivejši in najboljši vir za študij pisateljskega snovanja Antona Linharta. Ob branju tega pripomni vstaja podoba tistega časa, v katerega je prof. Gspan proniknil do podrobnosti in pred nami zaživil tisti daljni, doslej v pozabo pokopan svet v peštrih, toplih barvah. V okviru te slike smo sedaj lahko drugače in bolj pravilno ocenjevali delo Antona Linharta, ki mu bo treba priznati eno prvih mest v zgodovini starejše slovenske literature.

Tekst v knjigi je redigiran in ga niti ne motijo preveč neznatne tiskovne pomote. France Dobrovoljc

Zmagovalci letošnjega mednarodnega smučarskega tedna v Planici. Na desni: Sepp Bradl je zmagal na nedeljski tekmi skokih. Zgoraj od leve na desno: Pepi Salvenmoser je bil prvi v smuku; poleg njega stoji zmagovalka v isti disciplini Luise Jaretz. V sredi je zmagovalec v teku na 18 km dr. Oscar Schulz, na desni pa sta zmagovalka in zmagovalec v slalomu Marie Mayer in Gustl Jannigg.

MEDNARODNO SMUCARSKO TEKMOVANJE STUDENTOV V SVICI LEP USPEH NAŠIH TEKMOVALCEV

V Zermattu v Svici se je začelo minulo soboto 27. mednarodno smučarsko tekmovalje študentov v Svici. Razen švicarskih tekmovalcev sodelujejo še študenti iz Jugoslavije, Italije, Nemčije, Avstrije, Francije, Amerike, Norveške in Portugalske. Po kakovosti udeležencev ustreza to tekmovalje mednarodnim študentskim igram v Bad Gasteinu, po številu tekmovalcev pa jih celo presega. Jugoslavijo zastopajo Böhm, Novak, Gaj in Kavčič.

Prvi dan so tekmovali v teku na 12 km in v slalomu za moške in ženske. V teku na 12 km z višinsko razliko 450 m je sodelovalo 37 tekmovalcev, in sicer v dveh skupinah. V prvi skupini je zmagal Mismetti (Italija) s časom

44:26 pred Böhmom (Jugoslavija) 45:12 in Jäggrom (Nemčija) 46:30 minute. V drugi skupini je bil prvi Novak (Jugoslavija) s časom 46:26, drugi Besocca (Italija), tretji Gaj in četrti Kavčič (oba Jugoslavija).

V slalomu za moške je zmagal Felkel, v slalomu za ženske pa Kwass (oba Nemčija). V smuku sta zmagala Roth in Kwassova (Nemčija).

II. ZVEZNA LIGA V NOGOMETU Željezničar : Rudar 3:1

V Sarajevu je bila večeraj odložena nogometna tekma iz I. kola II. zvezne lige med domačim Željezničarjem in trolejskim Rudarjem. Željezničar je dobil tekmo s 3:1. Zmagovalci so bili Rudarji v premoči, vendar ni izkoristil več ugodnih priložnosti za gol, po odmoru pa so se Sarajevčani popravili in zmagali 3:1 (1:1).

Začetek prvenstva v kegljanju

Preteklo nedeljo so bile prve tekme kegljačev za prvenstvo Slovenije v narodnem slogu. Republiško ligo sestavlja 10 moštev, ki tekmujejo po dvojnem sistemu na točke. Zaradi znižanja stroškov za potovanja so posamezna kola strnjena tako, da društva na določen termin odigravo več tekem.

V nedeljo so bila srečanja v Mariboru in Brezicah. Ljubljanski Željezničar je gostoval v Mariboru, kjer je dobil tekmo s domačim Željezničarjem in Ptujem, izgubil pa dvoboj s Poletom. Krim iz Ljubljane je igral z Razlagom v Brezicah in tekmo odločil v svojo korist. Doseženi rezultati kažejo, da so igralci od lanskega leta lepo napredovali. Izidi tekmo so bili naslednji: Željezničar (M) : Željezničar (Lj) 279:306, Polet : Željezničar (Lj) 336:316, Željezničar (Lj) : Ptuj 236:235, Željezničar (M) : Ptuj 312:223, Razlag : Krim 250:336.

V Ljubljani bi morali Radovljani igrati s Triglavom in Papirničarjem. Ker niso nastopili, so izgubili tekmi 500 p. z. Celjski Klavdar je bil v nedeljo prost.

Prihodno nedeljo zaradi volitev ne bo tekem.

Naši mladi telovadci za dvoboj z Italijo

Preteklo soboto je bil v dvorani na Taboru v Ljubljani zadnji javni nastop naših mladincev in mladink, ki bodo prihodnje dni merili svoje sposobnosti z izbranimi mladimi italijanskimi telovadci. Prireditelj so prisostvovali tudi telovadni strokovnjaki in bivši mednarodni tekmovalci in tekmovalke, da ocenijo sposobnosti naše mladine ki naj pred njimi opravi tudi svoji zvezni izpise. Na nedavni izbirni tekmi so se dokazali po 10 mladincev in mladink, ki pridejo v poštev za sestavo vrste, tokrat pa so reprezentanco dokončno sestavili. V mladinski vrsti so sicer: Tone Tomšič, Janez Slihar, Franc Herman, Saša Pösi (vsji TD Ljubljana na I.), Iva Copfova (Željezničar Mrb.), Marina Urbanc, Hrasnik in Hus (Celje I.) kot rezervi. Vrsto mladink sestavljajo: Marilena Gallova, Breda Vinterleeva, Breda Lunačkova, Astrid Galletova (vse Ljubljana I.), Sonja Rozmanova in Ladica Omeževa z Jesenic, rezervi pa sta Ada Smolinčarjeva (Jesenice) in Fanika Čermelj (Ljubljana Moste). Vodnik mladincev je Mirko Bizjak sodnika na Miro Lončevka in Jozef Zadrnik. Vodnica mladink je Jelica Vazzačova, sodnici pa Anka Madecova in Lidija Šiferjeva.

Ali lahko pričakujemo uspešen nastop naše mladine? Na to vprašanje lahko mirno odgovorimo, da je nepredvidljivo, kaj se bo zgodilo, da bo dostojno reprezentiralo slovensko vrsto telovadbo. Borbenost morala in volja so glavne odlike, kar je najboljšje jamstvo za uspešno tekmovalje. Bivši mednarodni tekmovalci in tekmovalke ter telovadni strokovnjaki so se polnovalno izrazili o napredku naše mladine in z veseljem ugotovili, da bodo imeli v prihodnosti vredne naslednike ki bodo z uspehi in vztrajnim delom dosegli lepe uspehe tudi na težjih tekmah. Pri ocenjevanju mladine moramo upoštevati, da to ni članska vrsta ki bi jo lahko uvrstili v mednarodni razred. Vse vaje, ki jih zahtevajo so primerne za njihovo starostni dobi in zmogljivosti. To je

v nedeljo so bili tudi smučarski skoki. V klasični kombinaciji je v prvi skupini zmagal Norvežan Lise Jorde pred Riedlom (Nemčija) in Uriertjem (Svica), v drugi skupini pa je bil najboljši Kavčič (Jugoslavija) pred nemškim prvakom Acherjem. V samostojnih skokih se je na prvo mesto uveljavil Norvežan Jorde pred Riedlom (Nemčija) in Uriertjem (Svica).

SVETOVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU Nizozemska : Jugoslavija 5:2

Reprezentanca Jugoslavije v hokeju na ledu je sinoči v Parizu igrala drugo tekmo, in sicer proti izbranemu moštvu Nizozemske.

V prvi in v začetku druge tretjine je bila igra izenačena, na trenutke pa so bili Jugoslovani celo boljši, pri čemer so dosegli vodilni gol. Kmalu nato so naši igralci hitro popustili, kar je nasprotnik izkoristil in dal 4 gole. Najzanimivejša je bila zadnja tretjina, ki se je končala neodločeno. Končni rezultat je 5:2 (0:0, 4:1, 1:1) za Nizozemsko.

Jugoslavija igra jutri s Francijo. Avstrija : Belgija 3:3. Švedska : ZDA 6:0.

NOVICE in zanimivosti

Z vsega sveta

GMC. Največja ameriška korporacija je brez dvoma znana General Motors Corporation (GMC), katere avtomobili so dobro znani tudi pri nas. Mislimo, da bo našega bralca zanimalo, kako deluje ta proizvodni gigant, ki bi lahko s svojimi proizvodi zala, gal malodane ves svet, saj je bil med drugo svetovno vojno glavni arzenal Združenih držav Amerike. Lant so izdelale te tovarne 3.350.000 osebnih avtomobilov (Cadillac, Pontiac, Buick, Chevrolet, Oldsmobile), 647.800 tovornih avtomobilov, nad 2200 avtobusov, nad 2000 Diesel-lokomotiv in na milijone drugih proizvodov: letalske motorje, reakcijske in navadne motorje za tanke, električne hladilnike, naprave za centralno kurjavo na nafto, ladijske stroje in številne manjše stvari. Samo hladilnikov je izdelala doslej ena sama tovarna 13 milijonov. Na plačilni listi družbe GMC je nad 1 milijon ljudi, z različnimi prejemki: predsednik družbe G. E. Wilson dobi okoli 12.500 dolarjev, navaden delavec pa okoli 40 dolarjev tedensko. Lant je imela družba okoli 900 milijonov dolarjev čistega dobička, samo davka pa je morala plačati nad 800 milijonov dolarjev. GMC ima širom vsega sveta (na vseh celinah) 90 to-

varni, ki proizvajajo sestavne dele 103 tovarne za sestavljanje, 112 vel. kanskih skladišč, 29 večjih zastopstev in 84 manjših. Inozemske tovarne GMC (Opel — Nemčija; Wauxhall — Anglija, Holden — Avstralija) izdelajo okoli 200.000 avtomobilov letno. Tovarne pa so zelo specializirane. Ena tovarna izdeluje blatnike, druga karoerije, tretja opremo itd. Te dele prepeljejo v tovarno za sestavljanje, ko dobijo naročilo. Kupec mora namreč povedati, kakšen avto želi, kakšne barve in s kakšno opremo, prejme ga pa po 3 dneh. Tri dni namreč traja, da pridejo vsi deli skupaj, za sestavljanje avtomobila samega pa sta potrebni samo 2 pičli uri. Zanimivo je dejstvo, da stane v Ameriki 1 funt mesta približno 69 centov medtem ko stane 1 funt avtomobila Chevrolet ša. mo 40 centov. Z vojno proizvodnjo se bavi za zdaj samo Allison, tovarna v Indianapolisu, ki je med drugo svetovno vojno izdelala nad 70.000 letalskih motorjev in nad 30.000 motorjev za srednje teže tanke. Sedaj izdeluje ta tovarna tudi reakcijske letalske motorje.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Sergej Volnjak. Uredništvo in uprava, Ljubljana, Knafličeva ul. 4, telefon 55-22 do 45-24, telefon uprave za ljubljanske naročnike 33-34, za saročnike izven Ljubljane 38-32, telefon oglašnega oddelka 33-34. Tekoči račun pri Narodni banki, Ljubljana, št. 601-921-1. Izvnanjska slovenskega poročevalca v Ljubljani. Poštna plačana v gotovini. Člarietna naročnina 135 din, polletna 275 din, celoletna 440 din. — Slovenski poročevalci iskajo vsak dan raven ob nedeljah in praznikih.

TIBOR MENDE: I N D I J A

Ce bi hoteli zvečati dnevni obrok samo za žito na 16 unc, — kar je po mnenju izvedencev minimum za ohranitev sedanjega zdravstvenega stanja — bi morala Indija vsako leto uvoziti 9 milijonov ton žita. Za crtanje uvoza v velikih količinah, ki pomeni za državni proračun pogubno breme in je v zadnjih letih zavrl razvoj domače industrije in nakup nužnih predmetov vsakdanje potrošnje, bi bilo treba zvečati notranjo proizvodnjo najmanj za 10%. Za zadostno prehrano prebivalstva pa bi jo bilo treba zvišati za 20%.

Nehru je pozval Indijo, naj se sama preživlja; poudaril pa je, da bo treba za 10% zvišanje proizvodnje dodatnih naporov. Za 10% zvečana živilska proizvodnja bi pomenila za Indijo že mnogo. Cene bi se ustabile, namesto da bi jih zavrtičila inflacija; kronično lačni želodci bi se napolnili, nove hidroelektrične gradnje bi napravile konec gospodarskemu mrtvili; mir in red bi onemogočila vznemirljivo socialno gibanje.

Toda na vsem ozemlju Indije je samo 280.000 radijskih prejemnikov za nad pol milijona vasi. Tudi časniki ne dosežejo tistih tristo milijonov kmetov, od katerih je predsednik vlade zahteval skrajn napor. Pa tudi če bi časnike prejimali, se ne bi mogli iz njih poučiti, ker ne znajo brati. Seveda so oblasti izkoristile tudi razna druga sredstva in še vedno iščejo novih načinov, kako bi sporočile pretresljivi poziv indijskim kmetijskim delavcem in jih spodbudili k izpolnjevanju plemenite naloge, ki jim je določena. Politični agitatorji prirejajo predavanja, zidovi so polni lepakov in časopisje velikih mest prinaša ginljive govore.

Indijski delavci so cenejša delovna moč kakor pa stroji

Indijski politični voditelji so se že v času angleškega gospodstva dobro zavedali, da je prav zemljiško stanje vzrok nečloveškega trpljenja indijskih kmetov. Znano jim je tudi dejstvo, ki so ga že dostikrat poudarjali; dežela

postaja čedalje bolj odvisna od kmetijstva, kmet pa dobiva čedalje manj spodbud in pomoči, tako da zemlja kmeti vred propada... Hadji so ponavljali, da jih ovirajo samo tuji zatiranci, drugače bi že prešli k dejanjem, ki jih terjajo položaj. Obiljavali so, da bodo to storili takoj, ko bodo sami gospodarji dežele. Z odhodom Angležev je bila odstranjena zadnja ovira za osvoboditev indijske kmetije. Zdaž so se hoteli izkazati.

Vsaka pokrajina je predlagala svoj načrt. Od ministrov do zadnjih vaških politikov so bili vsi za agrarno reformo. Ze vsa tri leta, odkar je Indija neodvisna, se trudijo in trudijo... Začelo se je neskončno razpravljanje o namenu reforme, o načinih njene izvedbe, o tehničnih podrobnostih in o višini odškodnine, ki jo bo treba plačati zamindarjem; komitejev in podkomitejev, odlokov in dopolnilnih predlogov je kar deževalo; nenehno so preračevali zakonske osnutke, jih odklanjali, predlagali na novo in spet zavrnili. Medtem pa se kmečko prebivalstvo pogreza v čedalje večjo revščino, število izgonov vsak dan narašča in zemlja se še vedno kopci v rokah veleposesnikov in bogatih kmetov. (Kot smo poudarili v uvodu, se je vlada začela leta resno lotiti izvajanja reforme. — Op. ur.)

V Združenih pokrajinah — se pravi v predelu, kjer se godi kmetom najslabše — je na primer Pandit J. B. Pant, predsednik pokrajinske vlade, govoril v znesenih besedah o rešitvi kmetijskega vprašanja v svoji pokrajini: »Ta zakon (zakon o stikvidaciji zamindarjev) je izpolnil obljube, ki jih je dal kmečkim množicam kongres v svojem proglasu. Kmetom bomo olajkali breme, ki jih teži, jih osvobodili jarma izkoriščevalcev in tako se bomo izognili komunistični nevarnosti.« Dodal je tudi, da tega zakona nista narekovala zloba in sovraštvo do zamindarjev, temveč ga nujno zahtevata morala in pravičnost.